

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)
"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

אילן תבנית

28 במאי 2003

לכבוד
עו"ד עדנה ארבל
פרקליטת המדינה
רח' צלאח א דין 29
ירושלים

הנדון: תשלום פיצויים לקורבנות סחר

על פי הנחיות הפרקליטות, יש לבקש פיצויים עבור קורבנות סחר "במקרים המתאימים". פיצויים מעין אלו עדיין אינם נפסקים במידה מספקת, בין השאר בשל העובדה כי לא כל הפרקליטים מקפידים על מילוי ההנחיות. מתנדבי המוקד מלווים חלק מן הדיונים, ונראה כי אף פרקליטים הטוענים ממושכות לעניין עונש המאסר אותו יש להשית על הסוחר, אינם מרחיבים יתר על המידה בטיעוניהם בנושא הפיצויים שעל הנשים לקבל. על חשיבותו הרבה של היחס לקורבן ניתן ללמוד, בין השאר, מדבריה של השופטת טובה שטרסברג – כהן בעניין פלוניס:

"בעבר לא גילתה החברה הבנה ורגישות מספקת למעמדו ומצבו של קורבן העבירה. מזה כמה עשורים נשמעים – תחילה בקול דממה דקה וכיום בקול רם ונישא – קולות המעלים את הקורבן על סדר יומה של החברה. בארצות שונות וגם בארץ הלכה והתפתחה התפיסה לפיה יש להתייחס לקורבן, לסבלו, לתסכולו, לבדידותו, לפחדיו, לנזק הנפשי והגופני שנגרם לצמיתות כחלק משיקולי ענישת העבריין." (ע"פ 7343/98 פלוניס נ' מ"י טרם פורסם).

וכחלק מן היחס לקורבן, נראה כי חלק בלתי נפרד ממנו יהא פסיקת פיצויים בסכום ראוי לסבל שעבר עליהן, ותוך התחשבות בעובדה כי המדובר בעבירה שהינה מוניתרית מעיקרה, ונעשית מתוך תאוות בצע ברובם המכריע של המקרים. עם זאת, תפיסה זו של סיוע לקורבן לא חלחה עמוק דיה כאשר דברים אמורים בקורבנות הסחר בנשים. ניתן להניח כי שניים הם הגורמים שתּרמו לכך: במישור המהותי, אי הבנה מספקת, אשר עדיין קיימת בשורות הפרקליטות, ביחס למצבן האמיתי של הקורבנות, ולמסכת הייסורים שהינה מנת חלקן במקרים כה רבים. במישור הפרוצדוראלי, נראה כי הבעיה העיקרית היא אי רצונם של

פרקליטים לעסוק באיתרון של הקורבנות בארצות המוצא, על מנת להעביר להן כספים אלו, שכן לרוב, כאשר מסתיים המשפט ונגזר דינו של הנאשם, הנשים מצויות כבר בארץ מוצאן. באשר למישור המהותי, לא נותר לנו אלא לשוב ולהציע, כפי שהצענו בעבר, עריכת יום עיון לפרקליטים, על מנת להבהיר להם את טיבו של הסחר מנקודת מבטו של הקורבן, כפי שאנו רואים אותה. באשר למישור הפרוצדוראלי, נשמח להציע סיוע בהעברת כספים לנשים למדינות המוצא, וזאת בתנאי כי הפרקליטות תעביר לדינו, מיד עם ראשית תהליך הכנת כתב האישום, רשימה סדורה של הנשים, על מנת שנוכל לקחת מהן את פרטיהן בצורה מסודרת, לצורך משלוח הכספים, אם יתקבלו, בהליך הפלילי.

בעיה נוספת בה אנו נתקלים, הינה כאשר בתי המשפט פוסקים פיצויים לקורבנות סחר, אך סוחרי הנשים ממאנים לשלם. אם נפסקו הפיצויים לאחר ניהול הליך משפטי רגיל, הרי שנראה כי לא תיוותר בידנו כל בררה שהיא, למעט העברת הטיפול בנושא למרכז לגביית קנסות; אולם כאשר דברים אמורים בהסדרי טיעון, הרי שפני הדברים שונים, שכן הפרקליטות יכולה לוודא כי הנאשמים אמנם יפקידו את תשלום הפיצויים, אם יעשה הדבר לפני הדיון בבית משפט, בו יוצע הסדר הטיעון.

וכך, כאשר פרקליט מגיע להסכמה עם עורך דינו של הנאשם, כי הסדר הטיעון יוצע לבית המשפט על ידי הפרקליטות רק אם יופקדו הכספים בקופת בית המשפט על ידי הפרקליטות **עובר** לחתימת ההסדר, נראה כי לא נמצא במצב בו אנו עומדים היום, עת נשים לא מעטות עומדות כשוקת שבורה בפני הסוחר המסרב לשלם להן ולו גם את הפיצויים המועטים שנפסקו להן.

בברכה

נעמי לבנקרון, עו"ד
היועצת המשפטית
מוקד סיוע לעובדים זרים

העתק:
ח"כ זהבה גלאון, ראש וועדת החקירה הפרלמנטרית לתופעת הסחר בנשים